

«باسمه تعالی»

پانچ فعالیت های تاریخ (۳) ایران و جهان معاصر

تهیه کننده: دبیران تاریخ شهرستان ایزه

فریده جهانگیری، علیرضا حدیدی

اسفندماه ۱۳۹۸

فعالیت ها و شواهد و مدارک درس اول

فعالیت ۱ صفحه ۳

نقطه قوت تاریخ نویسی سنتی: بررسی کامل تاریخ سیاسی و نظامی می باشد.

نقاط ضعف: ۱- تاریخ نویسی سنتی متکی به منابع درباری و بیشتر در مورد پادشاهان، امیران، دربار، چگونگی لشکر کشی ها، اقدامات نظامی و سیاسی می باشد. ۲- در تاریخ نویسی سنتی کمتر به اوضاع اقتصادی، اجتماعی و طبقات عادی یا پائین جامعه (شهری، روستایی و عشایری) پرداخته شده ۳- تاریخ نویسی سنتی به دنبال ذکر علل واقعه نیست و در این نوع تاریخ نگاری به تحلیل رویدادهای تاریخی پرداخته نشده است ۴- تاریخ نویسی سنتی مملو از تملق - چاپلوسی و تمجید از پادشاهان می باشد.

بررسی شواهد و مدارک صفحه ۵

پاسخ سوال اول: رعایا به واسطه نظم و امنیتی که امیرکبیر ایجاد کرده بود از وی راضی و خشنود بودند اما اعیان مملکت چون فرصت خودسری نداشتند به دشمنی با امیرکبیر برخاستند.

پاسخ سوال دوم: از ویژگی های امیرکبیر می توان به سرکوب افراد شرور و فرصت طلب، استواری و عدم ضعف و سستی او اشاره کرد. می توان این حقیقت را از مرگ امیرکبیر دریافت که صاحبان قدرت هر مانعی را از سر راه خود بر می دارند و به همین منظور دستور قتل امیرکبیر را دادند.

پاسخ سوال سوم: بله، اشاره خورموجی به قتل امیرکبیر خوشایند ناصرالدین شاه نبود و به علت غضب ناصرالدین شاه به عراق مهاجرت نمود.

فعالیت ۳ صفحه ۸

- ۱- توجه مورخان به منابع ادبی، فلسفی، جغرافیایی، فقهی، سفرنامه ها، اسناد و... که می توان از این منابع اطلاعات سودمندی در زمینه های مختلف تاریخی استخراج نمود.
- ۲- آشنایی مورخان با روش های جدید تاریخ نگاری ۳- توجه مورخان به جنبه های مختلف تاریخی مانند اوضاع اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و... در کنار تاریخ سیاسی ۴- استفاده از دستاوردهای علمی چون باستان شناسی

بررسی شواهد و مدارک صفحه ۱۰

متن اول: محتوای متن به تاریخ سیاسی، نظامی، اقتصادی و نفوذ کشورهای انگلستان و روسیه در ایران اشاره دارد.

متن دوم: محتوای متن دوم مربوط به تاریخ هنر و معماری و کاربرد انواع مصالح در مناطق مختلف ایران با توجه به شرایط اقلیمی هر منطقه می باشد.

کاوش خارج از کلاس صفحه ۱۰

برخی از سفرنامه های مربوط به دوره معاصر ایران عبارتند از:

- ۱- گذر از زهاب به خوزستان، سرهنری راولینسون ۲- از بیستون تا بختیاری، ایزابلا بیشوب
- ۳- سفرنامه لرستان و خوزستان، بارون دوبد سیاح روسی ۴- سفرنامه پولاک «ایران و ایرانیان» نوشته
- یاکوب ادوارد پولاک ترجمه کیکاووس جهاننداری ۵- سفرنامه فرهاد میرزا (فرهاد میرزا معتمدالدوله پسر عباس میرزا قاجار)، تصحیح غلامرضا طباطبایی و...

فعالیت ۱ صفحه ۱۶

ایلات و عشایر در تاریخ ایران دوره اسلامی به عنوان یکی از ارکان اصلی ساختار نظامی، سیاسی قدرت جایگاه خاصی داشتند مدعای این سخن تمامی حکومت های ایرانی از قرن پنجم هجری قمری به بعد از سلجوقیان تا قاجار که منشا ایلیاتی داشتند می باشد. به عبارتی در این مقطع از تاریخ ایران به مانند گذشته:

۱- جمعیت زیاد، توان جنگی و نیروی رزمی و عصبیت ایلی، ایلات و عشایر در شکل گیری یا سقوط حکومت ها نقش بسزایی داشتند. ۲- ایلات و عشایر نیروی نظامی عمده برای حکومت ها محسوب می شدند. ۳- حکومت برخی از ولایات در اختیار سران ایلات بود. ۴- افزایش درآمد خزانه شاهی و حکومت از طریق گرفتن مالیات از عشایر.

بررسی شواهد و مدارک صفحه ۱۸

پاسخ سوال اول: رفع اختلافات میان شیعه و سنی، پایان دادن به اختلافات مذهبی ایران و عثمانی.
پاسخ سوال دوم: با توجه به دشمنی روسیه با ایران و عثمانی هدف نادر ایجاد اتحاد بین مسلمانان دو کشور مسلمان ایران و عثمانی) سیاست درستی بود.

فعالیت ۳ صفحه ۱۹

نبود مشاوران کاردان و آشنا با اصول مملکت داری علیرغم پیروزی های بزرگ نظامی نادر به قیمت هرج و مرج اجتماعی و شور ش های فراوان تمام شد و آن چنان گسست اجتماعی به وجود آورد که دهه ها گریبان گیر ایرانیان شد.

فعالیت ۴ صفحه ۲۰

در زمان سلسله افشاریه با توجه به نبوغ نظامی نادرشاه افشار قلمرو ایران شامل تمام مناطق دوره صفویه و در برخی زمان ها تا مناطقی از آسیای مرکزی و هند نیز امتداد یافت. در دوره زندیه قلمرو ایران بیشتر محدود به مناطق مرکزی و جنوبی بود حاکمان زندیه تلاشی برای گسترش قلمرو و یکپارچگی ایران نداشتند. به عبارتی قلمرو ایران در دوره نادرشاه گسترده تر و یکپارچه تر از دوره زندیه بود.

فعالیت ۵ صفحه ۲۷

براساس اعلامیه استقلال امریکا، حقوق تمام انسان ها برابر است اما دولت امریکا چندان به این قانون پایبند نبوده، مانند پیشروی به سوی غرب که منجر به کشتار وسیع سرخ پوستان شد و یا بردگانی که از هیچ گونه حق و حقوقی برخوردار نبودند و در مزارع پنبه امریکا کار می کردند، این قبیل اقدامات نشان دهنده عدم پایبندی دولتمردان امریکا به اعلامیه حقوق بشر برای کسب منافع بیشتر می باشد.

فعالیت و بررسی شواهد و مدارک درس سوم

فعالیت ۱ صفحه ۳۲

انقلاب های سیاسی و صنعتی باعث گسترش سیاست های توسعه طلبانه کشورهای اروپایی در دیگر مناطق جهان به خصوص افریقا، هند و آسیا شد. اروپائیان که در نتیجه انقلاب صنعتی به مواد اولیه، نیروی کار ارزان و بازار فروش نیاز داشتند فعالیت های استعماری خود را گسترش دادند، در این راستا ایران به دلیل موقعیت جغرافیایی و همسایگی با هند، به عنوان کلید فتح هند دارای اهمیت بود به همین دلیل کشورهای استعمارگر به دنبال توسعه سیاست های توسعه طلبانه ارضی و اخذ امتیازات متعدد اقتصادی و نظامی در ایران بودند از طرفی شاهان قاجار نیز به دلیل ناآگاهی از تغییرات و معادلات سیاسی بین المللی، ناآگاهانه وارد بازی خطرناکی شدند که به قیمت از دست دادن بخش هایی از ایران تمام شد و در نتیجه ضعف و سستی امتیازات بی شمار به بیگانگان واگذار شد. البته وقوع انقلابات سیاسی در اروپا نیز در بروز اندیشه های مشروطه خواهی در ایران تاثیر گذار بود.

فعالیت ۲ بررسی شواهد و مدارک صفحه ۳۵

پاسخ سوال اول: بله نویسنده بدون غرض نوشته و اقتدار قائم مقام را مورد تعریف و تمجید قرار داده است.

پاسخ سوال دوم: برابر با متن قائم مقام به دلیل وطن دوستی سعی کرد با کنترل شاه جوان، درباریان و حرمسرا جلوی مداخله آن ها را در امور مختلف بگیرد تا بتواند به سامان دهی و برقراری نظم در کشور بپردازد.

فعالیت ۳ بررسی شواهد و مدارک صفحه ۳۹

برابر با توضیحات مورگان شوستر اشکالات نظام مالیاتی و عملکرد مستوفیان عبارتند از:

- ۱- موروثی(ارثی) بودن شغل مستوفیان ۲- عدم نظارت بر کار و عملکرد مستوفیان ۳- عدم شفافیت دفاتر مالیاتی ۴- فساد دامنه اداری که در امور مالی وجود داشت ۵- ماموران مالیه(مستوفیان) به کسی گزارش نمی دادند ۶- مستوفیان دفاتر مالیاتی را انحصاری می دانستند.

فعالیت ۴ بحث و گفت و گو صفحه ۴۱

پیامد داخلی: ناتوانی دولت مرکزی در سرکوب شورش ها و راهزنی های ایلات و عشایر و برقراری نظم و امنیت در مناطق مختلف کشور
پیامد خارجی: باعث نفوذ سیاسی و اقتصادی کشورهای اروپایی در ایران شد که نتیجه آن اخذ امتیازات مختلف اقتصادی و جدایی مناطق زیادی از ایران شد.

فعالیت ۵ فکر کنیم و پاسخ دهیم صفحه ۴۳

- الف) نظامی: نداشتن نیروی نظامی دائمی و سازمان دهی شده، از نظر تجهیزات سپاه ایران نسبت به روسیه در سطح پایینی قرار داشت، عدم آشنایی با فنون نظامی روز دنیا
- ب) سیاسی: عدم شناخت شاه قاجار از مناسبات بین المللی و نبود مشاوران کاردان و آشنا به سیاست های جهانی در کنار او، نداشتن سیاستی مشخص و گرو کشی سران ایلات و فرماندهان نظامی و شاهزادگان قاجار از یکدیگر (مانند اختلافات عباس میرزا ولیعهد با برادرانش به خصوص محمدعلی میرزا دولت شاه حاکم کرمانشاه، لرستان و خوزستان)
- پ) اقتصادی: اقتصاد سنتی نابسامان و کاملاً متکی بر کشاورزی، ضعف بنیه اقتصادی، فساد گسترده و گرفتن مالیات های سنگین، نبود زیر ساخت های اقتصادی و ناامنی راه ها

ت) مناسبات خارجی: نداشتن سیاست خارجه قوی، متکی نبودن به نیروی مردمی و تکیه به قرار دادهایی که با کشورهای انگلستان و فرانسه بسته شده بود که عملاً کمکی به ایران برای مقابله با روسیه نکردند و بستن قراردادهای یک طرفه و بدون پشتوانه سیاسی و اقتصادی.

فعالیت ۶ تحلیل و قضاوت صفحه ۴۳

دولت قاجار به دلیل ضعف و موضع منفعلی که داشت در مواجهه با دولت های قدرتمند روسیه و انگلستان سردرگم بود، به طوری که ناصرالدین شاه به دلیل بدقولی انگلیسی ها در کمک مالی و نظامی به سپاه ایران به ضعف نظامی ایران در مواجهه با روسها اشاره می کند.

فعالیت ۷ بررسی شواهد و مدارک صفحه ۴۴

انگلستان در عهدنامه مجمل به ایران تعهد داده بود که: حاکمیت ایران بر خلیج فارس به رسمیت می شناسد، کشتی های انگلیسی فقط از مناطقی که دولت ایران مشخص کرده عبور کنند. در عهدنامه مفصل (که شرح مفصل تر بر عهدنامه مجمل بود) دولت انگلستان متعهد شد: به ایران در هنگام تعرض یک کشور اروپایی کمک نظامی یا مالی کند، کمک نکردن به شاهزادگانی که علیه تاج و تخت قیام می کنند، اگر جنگی میان ایران و افغانستان رخ داد انگلستان مداخله ننماید و آن را موضوع داخلی ایران به حساب آورد، در عوض انگلستان از ایران تضمین می خواست تا با کشورهایی که دشمن انگلستان محسوب می شوند پیمان نبندد و از این کشورها نیروی نظامی استخدام نکند، اجازه ندهد رقیبان انگلستان (مانند فرانسه) از ایران برای حمله به هند مستعمره انگلستان استفاده کنند. ایران سعی نمود تمام مفاد قرارداد را به اجرا درآورد مثلاً رابطه خود با فرانسه که رقیب انگلستان بود را قطع نمود ولی در مقابل انگلستان مفاد قرارداد را زیر پا گذاشت مثلاً بعدها از حاکمان شورشی افغانستان حمایت کرد و نهایتاً زمینه جدایی افغانستان از ایران را فراهم ساخت.

فعالیت ها و شواهد و مدارک درس چهارم

فعالیت ابحت و گفت و گو صفحه ۴۷

در جامعه ایران عصر قاجار سه شیوه زندگی شهری، روستایی و عشایری متداول بود و گروه های اجتماعی متعددی مانند اصناف، روحانیون، قشر روشنفکر و تحصیلکرده فعالیت می کردند. شناخت گروه های اجتماعی دوره قاجار به فهم تاریخی این دوره برای: ۱- شناخت میزان تاثیرگذاری گروه های اجتماعی در جامعه ۲- شناخت ارتباط گروه های اجتماعی با یکدیگر ۳- شناخت نقش و تاثیر گروه های اجتماعی در وقوع انقلاب مشروطه ۴- میزان نفوذ دولت های خارجی در میان این گروه ها در راستای حفظ منافع خود، کمک می کند.

فعالیت ۲ بررسی شواهد و مدارک صفحه ۵۰

پاسخ سوال اول: بر اساس متن، شرکت های انگلیسی در دوره قاجار با اخذ امتیازات سیاسی و اقتصادی توانستند صادرات خود به ایران را افزایش دهند (زیاد شدن کالاهای انگلیسی در بازار ایران) که این امر باعث رکود و ورشکستگی صنایعی مانند نساجی و بیکاری کارگران ایرانی شد. انگلیسی ها از این وضعیت خشنود بودند زیرا بر بازار نساجی ایران تسلط یافتند و سود زیادی نصیب شرکت های انگلیسی می شد.

پاسخ سوال دوم: ورود بی رویه کالاهای خارجی به ایران باعث شد که اقتصاد سنتی ایران به دلیل عدم حمایت دولت از تولید کنندگان توان رقابت با کالاهای متنوع خارجی که وارد بازار ایران می شد را نداشته باشد که این امر ورشکستگی صنایع ایران را به دنبال داشت.

فعالیت ۴ بررسی شواهد و مدارک صفحه ۵۲

پاسخ سوال اول: مطالعه درباره غذاها می تواند به فهم و درک اوضاع اجتماعی و روشن شدن وضعیت تولید مواد غذایی در کشور کمک کند، به عبارتی کمک می کند که به درک بیشتری از تاریخ اجتماعی عصر قاجار مانند نگرش نسبت به مسئله تغذیه، توان مالی مردم و تاثیر آن بر خرید مواد غذایی، نگاه حاکمیت نسبت به کشاورزی و مسائل مربوط به تغذیه مردم، برسیم.

پاسخ سوال دوم: کشت سیب زمینی نشان از توجه به تنوع کشت محصولات و به خصوص ترس از کمبود آذوقه مردم می باشد به عبارتی هدف این بود که با کشت سیب زمینی خطر قحطی ناشی از

کمبود گندم را کاهش دهند از سوی دیگر کشت سیب زمینی به صرفه تر و سود بیشتری را نصیب زمین داران می کرد.

فعالیت ۵ فکر کنیم و پاسخ دهیم صفحه ۵۴

به علت ماهیت استعماری روس و انگلیس و مداخله آنان در ایران و صدماتی که به ایران وارد کرده بودند امیرکبیر در صدد بود تا نفوذ آن ها را در ایران محدود نماید و حوزه دانش را از نفوذ آنها در امان نگه دارد تا این کشورها از حوزه دانش برای نفوذ فرهنگی و سیاسی خود بهره نبرند و از سوی دیگر قصد داشت تا با استفاده از یک قدرت سوم در ایران بتواند در معادلات قدرت، موازنه مثبت به وجود آورد.

فعالیت ۶ بررسی شواهد و مدارک صفحه ۵۸

پاسخ سوال اول: نشان دهنده نبود آزادی های سیاسی برای مردم و آزادی و خودسری های ماموران دولت و سرکوب خشونت آمیز اعتراضات مردم است از سوی دیگر خود سپاه قاجار باعث ناامنی مردم شده بود و نارضایتی گسترده ای را در زمان محمدشاه قاجار را به دنبال داشت. (شاه قاجار در راه فتح هرات به دلیل شورش لوطیان و اشرار و مذهبیون شهر به فتوای مجتهد شفتی، که از انگلیسی ها پول گرفته بود تا چند فتوا صادر کند تا از حرکت سپاه قاجار جلوگیری کند شهر به آشوب کشیده شد به همین دلیل محمدشاه قاجار از روی غضب دستور قتل و غارت مردمی را که با شفتی همراهی کرده بودند را داد)

پاسخ سوال دوم: در روز تفریح محمدشاه با نمایش هایی مانند بقال بازی و بیان طنزآلود بی عدالتی ها و بدرفتاری های کارگزاران حکومتی با مردم پیام خود را به شاه برسانند.

فعالیت ۷ و شواهد و مدارک درس پنجم

فعالیت ۱ بحث و گفت و گو صفحه ۶۱

انقلاب مشروطه یکی از مهم ترین تحولات تاریخ ایران و سرآغاز تاریخ نوین ایران بود، برهه ای از تاریخ ایران که برای اولین بار در آن از به رسمیت شناختن حق مردم سخن به میان آمد و مجلس شورای ملی تاسیس و قانون اساسی نوشته شد و بعد از قرن ها سلطنت استبدادی (فردی) به سلطنت مشروطه (شاه سلطنت کند نه حکومت) تبدیل شد.

فعالیت ۲ بررسی شواهد و مدارک صفحه ۶۴

پاسخ قسمت الف: ایرانیان از راه های گوناگون با نوع نظام های سیاسی دولت های غربی آشنا و متوجه ناکارآمدی حکومت استبدادی قاجار شدند یکی از این راه های آشنایی ایرانیان از طریق ورود اندیشه های جدید مانند آثار روشنفکران بود. میرزا صالح شیرازی از جمله روشنفکرانی است که از اندیشه های نوین غربی، به ویژه نظام حکومت مشروطه انگلستان (جایگاه پادشاه، مجلس اعیان، مجلس عوام) تعریف و تمجید و به اهمیت مجلس، قانون و مشارکت جمعی اشاره کرده است.

پاسخ سوال ۱: منظور مستشارالدوله از یک کلمه قانون است اینکه از شاه تا گدا (تمامی طبقات جامعه) در برابر قانون پاسخ گو هستند و کسی حق مخالفت با قانون را ندارد. مستشارالدوله با انتخاب یک کلمه برای رساله خود تاکید می کند که تنها راه تغییر شرایط جامعه داشتن قانون می باشد. او اشاره می کند که قانون و مشارکت جمعی راز پیشرفت ممالک غربی است، قانون تمامی طبقات جامعه را در بر می گیرد و باعث نظم و پیشرفت جوامع غربی و مانع از استبداد پادشاه می شود.

پاسخ سوال ۲: شاه افکار مستشارالدوله را نپذیرفت زیرا مستشارالدوله از پذیرفتن قانون و محدود کردن اختیارات شاه و دخالت مردم در حکومت سخن گفته بود که این امر با روحیه استبدادی ناصرالدین شاه در تضاد بود و هرگز راضی به برقراری این الگو در جامعه ایران نبود. او که از ترویج افکار آزادی خواهی در ایران وحشت داشت برای این که قدرت خود را از دست ندهد هر کسی که سد راه او می شد را از میان بر می داشت و به همین دلیل دستور به شکنجه و زندانی کردن مستشارالدوله داد.

فعالیت ۳ استباط و تحلیل تاریخی صفحه ۶۷

پاسخ موردالف: ۱- رهبری و مشارکت روحانیون و بازرگانان ۲- مبارزه با استبداد داخلی و نفوذ بیگانگان در کشور ۳- حضور گسترده روشنفکران و تحصیل کردگان ۴- حمایت روسیه از پادشاهان قاجار برای حفظ منافع خود در ایران ۵- پراکندگی اعتراضات و مختص نبودن آن به تهران ۶- سرکوب مبارزان به شکل های گوناگون توسط حکومت ۷- اعتراض مردم به مشکلات اقتصادی ۸- سرخوردگی شدید جامعه به دلیل حکومت استبدادی

پاسخ مورد ب: در مهاجرت صغرا در خواست ها محدود به تاسیس عدالت خانه و عمل به قوانین اسلامی و عزل علالدوله حاکم تهران بود اما در مهاجرت کبرا این درخواست ها افزایش یافت و علاوه بر تاسیس عدالت خانه خواستار تشکیل مجلس شورای ملی و عزل عین الدوله صدراعظم شدند. تشکیل مجلس به معنی انتخابات و ایجاد قانون اساسی بود.

فعالیت ۵ فکر کنیم پاسخ دهیم صفحه ۷۲

نفوذ روسیه در ایران و تعهد روسیه برای حمایت از پادشاهان قاجار طبق بند پنج عهدنامه ترکمنچای، روابط نزدیک محمدعلی شاه با روسیه و مخالفت روسیه با انقلاب مشروطه ایران که در به توپ بستن مجلس شورای ملی مشخص شد، دلیلی بود تا شاه قاجار برای مصون ماندن از دست فاتحان تهران به سفارت روسیه پناهنده شود.

فعالیت ۶ بحث و گفت و گوی کلاسی صفحه ۷۳

پاسخ مورد الف: ۱- ترجیح منافع فردی و گروهی بر منافع ملی ۲- عدم نقد پذیری و تحمل نکردن نظرات دیگران در جامعه ۳- فساد گسترده و عدم برخورد قاطع با فساد ۴- تفسیر به رای قانون در حوزه های سیاسی، اقتصادی و فرهنگی ۵- وجود روحیه فردمحوری در جامعه ۶- بی اعتنائی به قانون ۷- وجود بنگاه های اقتصادی خارج از اراده دولت که به هیچ نهادی پاسخگو نیستند و باعث رانت گسترده می شود. و...

پاسخ مورد ب: زیرا از یک سو این امر فرهنگ سازی نشده و مسائل داخلی و خارجی مانعی در تحقق این امر بوده است و از سوی دیگر داشتن نگاه ابزاری به قدرت برای رسیدن به اهداف شخصی، نارسایی فرهنگی، فکری و عدم نظارت موثر نهادها برای حل مشکلات و ترجیح منافع فردی بر جمعی باعث شده که بعد از یک قرن نتوانیم بر این مشکلات غلبه کنیم.

فعالیت ۷ یادآوری پیش آموخته ها صفحه ۷۵

کشورهای روسیه و انگلستان که از قدرت روزافزون آلمان بیمناک بودند در صدد اتحاد بر آمدند. به همین دلیل با میانجیگری فرانسه قرارداد ۱۹۰۷م. بین روسیه و انگلستان بسته شد، موضوع قرارداد به ایران، افغانستان و تبت اختصاص داشت. بر اساس این قرارداد روس و انگلیس کشور ایران را به سه منطقه نفوذ تقسیم کردند: شمال ایران حوزه نفوذ کشور روسیه شناخته شد، جنوب و شرق ایران حوزه نفوذ انگلستان مقرر گردید. مرکز و جنوب غربی ایران منطقه بی طرف و متعلق به ایران شناخته شد. (به عبارتی منطقه بی طرف حدفاصل حوزه نفوذ روسیه و انگلستان فرض شد).

فعالیت و شواهد و مدارک درس ششم

فعالیت ۱ بحث و گفت و گو صفحه ۷۶

جنگ جهانی اول به دلیل تضاد منافع و برای دست یابی به منافع بیشتر بین قدرتهایی چون انگلستان، فرانسه و روسیه از یک سو با قدرتهای نوظهوری چون آلمان رخ داد محدوده سرزمینی وسیعی، تقریباً سراسر جهان را در فاصله بین سال های ۱۹۱۸-۱۹۱۴ درگیر کرد و دولت ها و ملت های بسیاری را در اروپا، آفریقا، آسیا و همین طور کشور ایالات متحده آمریکا به میدان جنگ جهانی اول وارد شدند، در طی جنگ جهانی اول میلیون ها انسان جان خود را از دست دادند و چون بزرگ ترین جنگی بود که در تاریخ بشر رخ داده بود و محدوده وسیعی را شامل می شد به جنگ جهانی معروف شد.

فعالیت ۲ بررسی نقشه های تاریخی صفحه ۷۸

در نقشه سیاسی اروپا در ۱۸۵۰م. امپراتوری عثمانی تجزیه نشده بود و تا منطقه بالکان زیر سلطه عثمانی بود، کشورهای آلمان و ایتالیا وحدت نداشتند و تشکیل نشده بودند و به صورت ایالت های جدا از هم اداره می شدند.

در نقشه سیاسی اروپا در ۱۹۱۴م. امپراتوری عثمانی به دلیل قیام اقلیت های قومی و مذهبی برخی از سرزمینهای زیر سلطه خود را از دست داد، در این نقشه ژرمن ها متحد شدند و دولت آلمان تشکیل شد و همچنین کشور ایتالیا تشکیل شد.

فعالیت ۳ فکر کنیم و پاسخ دهیم صفحه ۸۲

قتل ولیعهد اتریش و همسرش بهانه ای برای آغاز جنگ بود، پیش از این مقدمات جنگ بین دولت های اتفاق مثلث و اتحاد مثلث فراهم شده بود. رقابت شدید سیاسی - اقتصادی بین کشورهای اروپایی که تا سال ۱۹۱۴ شروع جنگ ادامه داشت که به آن دوران صلح مسلح می گویند، یعنی ظاهراً در صلح ولی در پس پرده آماده یک نبرد بزرگ بودند به همین دلیل قدرت های بزرگ اروپا به دو گروه متخاصم اتحادمثلث و اتفاق مثلث تقسیم شدند، اختلاف بر سر منافع استعماری، رواج ملی گرایی و وطن پرستی در اروپا، رقابت اتریش و روسیه در منطقه بالکان، اختلاف بین فرانسه و آلمان از سال ۱۸۷۰ بر سر آژاس و لرن از دلایل اصلی شروع جنگ جهانی اول می باشد.

فعالیت ۴ بررسی و مقایسه نقشه های تاریخی صفحه ۸۴

قبل از قرار داد ورسای امپراتوری عثمانی و اتریش - مجارستان تجزیه نشده بود و آلمان مستعمراتی داشت، ناحیه آلزاس و لرن در اختیار آلمان بود. پس از قرارداد ورسای امپراتوری عثمانی تجزیه شد و کشورهای جدیدی در خاورمیانه مانند سوریه، لبنان، عراق، اردن و فلسطین تشکیل شدند که قیمومیت آن ها به انگلیس و فرانسه داده شد، خاک اصلی عثمانی به ترکیه تغییر نام پیدا کرد (تشکیل کشور ترکیه)، امپراتوری اتریش - مجارستان تجزیه شد، آلمان تمامی مستعمرات خود را از دست داد، بخش هایی از سرزمین آلمان مانند پزناتی به لهستان، اوپن - مالمدی به بلژیک واگذار شد و همچنین ناحیه آلزاس و لرن به فرانسه برگردانده شد.

فعالیت ۵ تحلیل و قضاوت تاریخی صفحه ۸۵

با توجه به متن دانشمندان و فیلسوفان مخالف جنگ در پس پیشرفت های فنی و تکنولوژی بعد از عصر رنسانس و به ویژه انقلاب صنعتی انتظار پیشرفت فنی در سطح جهانی را داشتند، آنها اعتقاد داشتند با وجود پیشرفت های فنی و عدالت سیاسی نباید جنگی رخ دهد اما کشورها به جای استفاده از این پیشرفت های فنی برای خدمت و سعادت انسان ها با استفاده از این پیشرفت ها به تقویت بنیه نظامی خود پرداختند که نهایتا منجر به کشتار و ویرانی های زیادی شد. ساخت سلاح های جدید با استفاده از پیشرفت های فنی در جنگ جهانی اول نتایج فاجعه باری به بار آورد و مشخص شد پیشرفت های فنی ضامن سعادت و پیشرفت بشر نیست.

فعالیت ۶ فکر کنیم و پاسخ دهیم صفحه ۸۵

۱- بدبینی، تنفر و نارضایتی ایرانیان نسبت به روسیه و انگلستان باعث شد افکار عمومی به سمت آلمان که با روسیه و انگلستان وارد جنگ شده بود جلب شود. ۲- فتوای علمای اتحاد اسلام (شیعه و سنی) در حمایت از امپراتوری عثمانی که متحد آلمان بود. ۳- تبلیغات جاسوسان آلمانی و بحث طرفداری آلمان از ملل مسلمان در گرایش ایرانیان به آلمان تاثیر گذار بود. ایرانیان در صدد بودند با کمک به آلمان و عثمانی بتوانند به نفوذ روسیه و انگلیس که بخش هایی از سرزمین ایران را تصرف کرده بودند و امتیازات اقتصادی زیادی از ایران اخذ کرده بودند و بر اساس قرارداد ۱۹۰۷م. ایران را به مناطق نفوذ تقسیم کرده بودند، پایان دهند.

فعالیت ۷ بررسی شواهد و مدارک صفحه ۸۷

پاسخ سوال ۱: بله، کتاب حیات یحیی منبع اصلی برای موضوع مطرح شده می باشد چرا که نویسنده بسیاری از وقایع را از نزدیک دیده و آنچه را که دیده با جزئیات دقیق شرح داده است. به همین دلیل گفته های دولت آبادی حائز اهمیت می باشد.

پاسخ سوال ۲: نه تنها کتاب حیات یحیی بلکه تمام کتاب ها و شواهد و مدارکی که در آن زمان نوشته شده به اوضاع اسفناک ایران اشاره کرده اند و به بررسی اثرات منفی حضور نیروهای متفقین و تاثیر آن بر زندگی مردم پرداخته اند بر اساس آن چه در این منابع آمده قحطی و گرسنگی باعث جان باختن تعداد زیادی از مردم ایران شد.

فعالیت ۸ بررسی شواهد و قضاوت صفحه ۸۹

مخالفان قرارداد ۱۹۱۹ معتقد بودند که براساس این قرارداد ایران استقلال خود را از دست می دهد و تحت الحمایه انگلستان می شود و از اینکه اقتصاد، ارتش و سیستم اداری ایران زیر سلطه انگلستان قرار گیرد ناراضی بودند به همین دلیل به مخالفت برخاستند.

موافقان قرارداد ۱۹۱۹، به دنبال اوضاع نابسامان سیاسی، اقتصادی و نظامی کشور بعد از جنگ جهانی اول و عدم امنیت در سراسر کشور و تعدی یاغیان از یک سو و ترس از شرایط بعد از انقلاب روسیه و گسترش موج انقلاب کمونیستی به کشور به دنبال راهی برای یکپارچگی ایران بودند به همین دلیل درصدد برآمدند با حمایت انگلستان جلوی نفوذ کمونیسم را بگیرند و شرایط و اوضاع نابسامان را بهبود ببخشند و مشکلات اقتصادی - سیاسی را حل کنند و با تحکیم روابط دو کشور زمینه ترقی و پیشرفت ایران را فراهم نمایند.

فعالیت و شواهد و مدارک درس، مهم

فعالیت ۹۰ صفحه ۹۰

سلسله های پادشاهی ایران باستان عموماً در چارچوب روابط قومی و یا اشرافیت داخلی شکل گرفتند اما پس از سقوط خلافت عباسی در دوران اسلامی سلسله های ایران به چند صورت تشکیل شد:

۱- برخی حکومت های ایران در دوران اسلامی یا تابع دستگاه خلافت بودند یا از لحاظ ملی و مذهبی در تضاد با دستگاه خلافت بودند لازم به ذکر است که خاستگاه این حکومت ها به لحاظ جغرافیایی و اجتماعی متفاوت بود مانند حکومت های طاهریان، صفاریان، سامانیان، علویان، آل بویه، آل زیار. ۲-

برخی دیگر از حکومت های ایران دوران اسلامی با خاستگاه ایلی، توسط اقوام مهاجمی که بیشتر از شمال شرق به ایران وارد شدند تاسیس گردیدند مانند حکومت های غزنویان، سلجوقیان ۳- برخی از حکومت های ایران دوران اسلامی بامشارکت و اتحاد چندین ایل به قدرت رسیدند مانند صفویه

۴- برخی دیگر از حکومت های ایران دوران اسلامی توسط ایلات ساکن ایران تشکیل شدند مانند افشاریه، زندیه وقاجاربه ۵- برخی دیگر با توجه به شرایط داخلی کشور بعد از مشروطه و جنگ جهانی اول و تغییر اوضاع جهان بدون خاستگاه ایلی و با حمایت خارجی تشکیل شدند مانند حکومت پهلوی. به طور خلاصه می توان گفت، در طول تاریخ ایران خاستگاه حکومت هایی که در ایران تشکیل شد معمولاً ایلی بوده و در دوره هرج و مرج، ایلی که نیروی نظامی زبده ای داشت رقبا را کنار می زد و قدرت را به دست می گرفت. روند کسب قدرت بر مبنای نیروی ایلیاتی تا دوره قاجار ادامه داشت اما پس از آن درامتداد نظام سلطه جهانی و در راستای منافع کشور استعماری انگلیس پهلوی ها قدرت را به دست گرفتند.

فعالیت ۲ بحث و گفت و گو کنید صفحه ۹۳

با توجه به شرایط سیاسی، اقتصادی و اجتماعی ایران پس از جنگ جهانی اول مداخله بیگانگان در امور داخلی ایران، حضور نیروهای بیگانه در ایران، بروز قحطی و گرسنگی، ناامیدی مردم وقوع شورش ها و نبود امنیت باعث آشفتگی، هرج و مرج در ایران شده بود این وضعیت اسف بار و ناامیدی مردم حضور شخصیتی مقتدر را که بتواند نظم و امنیت را حاکم و اوضاع را بهبود ببخشد در جامعه احساس می شد در این شرایط رضا خان با حمایت دولت استعماری انگلستان از طریق کودتا ابتدا به عنوان سرادر سپه و وزیر جنگ، سپس به عنوان نخست وزیر وارد عرصه سیاسی ایران شد و توانست با حمایت انگلستان بی نظمی ها، هرج و مرج و شورش را پایان دهد و به عنوان عامل برقرار کننده امنیت در کشور شناخته شد. از جمله اقداماتی که تصویری قهرمانانه برای رضاخان ایجاد کرد سرکوب شورش شیخ خزعل در منطقه خوزستان بود از سوی دیگر برخی از جریان ها با پرداختن به این مسئله که شرایط ایران دیکتاتوری انقلابی می طلبد راه را برای رضاخان هموار کردند تا سلسله پهلوی را تاسیس و به عنوان پادشاه قدرت را بدست گیرد.

فعالیت ها و شواهد و مدارک درس، ششم

فعالیت ۱ بحث و گفت و گو صفحه ۹۷

جنگ جهانی اول نه تنها به مسائل و مشکلات بین کشورهای اروپایی خاتمه نداد بلکه برخی از کشورهای اروپایی به ویژه آلمان از قرارداد ورسای که بعد از جنگ جهانی اول منعقد شده بود ناراضی بودند. از سوی دیگر بحران های اقتصادی و توسعه طلبی برخی از کشورها، ضعف جامعه ملل در برخورد با این توسعه طلبی ها و گسترش ناسیونالیسم افراطی بعد از جنگ جهانی اول همچنان باعث اختلاف کشورهای اروپایی بود و باعث شد نه تنها از جنگ جهانی اول درس گرفته نشود بلکه نتایج تلخ جنگ جهانی اول در جنگ جهانی دوم تکرار گردد.

برای ایجاد صلح پایدار و جلوگیری از جنگ های ویرانگر پیشنهاد می شود: ۱- احترام به حقوق اقلیت های قومی و مذهبی ۲- احترام به حقوق بشر ۳- پایبندی کشورها به قوانین بین المللی ۴- تبعیض های سیاسی، اجتماعی و اقتصادی در سطح جهانی از بین برود.

۵- برای حل اختلافات منطقه ای و جهانی بین دولت ها و ملت ها گفت و گو شود.

۶- تعاملات میان ادیان ۷- عدالت سیاسی جهانی

فعالیت ۲ برداشت و قضاوت صفحه ۹۹

متفکران غربی پس از رنسانس به تعریف و تمجید از تمدن نوین غرب پرداختند. اصول این تمدن نوین بر پایه هایی همچون لیبرالیسم، اقتصادبازار آزاد، پلورالیسم (کثرت گرایی)، قانون، حقوق بشر، جدایی دین از سیاست و نظام صنعتی و... استوار بود، استالین تقریباً تمام اصول ذکر شده را با سیاست های سیاسی و اجتماعی خود نادیده گرفت به نحوی که بسیاری از مخالفان خود را کشت یا تبعید کرد. به این ترتیب عملکرد استالین تمدن نوین غرب را به چالش کشید و مردم متوجه شدند آزادی و برابری که از اصول تمدن نوین بشمار می آمدند ابزاری در دست صاحبان قدرت اند و دیکتاتورها به راحتی حقوق انسانها را پایمال می نمایند.

فعالیت ۳ بحث و گفت و گو صفحه ۱۰۰

حزب فاشیست ایتالیا گروه ملی گرای افراطی بودند که برای آزادی و دموکراسی ارزشی قائل نبودند از شعارهای آنان می توان به «موسولینی همواره درست می گوید» اشاره کرد که به معنای اطاعت کورکورانه و بی قید و شرط از موسولینی بود و به وی به عنوان پیشوا تقدس می بخشید و هرگونه نظری که مخالف آنها بود را سرکوب می کردند.

فعالیت ۴ بررسی شواهد و مدارک صفحه ۱۰۱

آلمان ها از نتایج پیمان ورسای که منجر به تحقیر آنها شده بود ناراضی بودند و هیتلر را منجی می دانستند که می تواند آنها را از شر قرارداد ورسای نجات دهد متن سوگند، نشان می دهد ملی گرایان افراطی، هیتلر را نماد وحدت و غرور آلمان می دانستند تا با تکیه بر آن هم از شر قرارداد ورسای نجات یابند و هم سرخوردگی در جنگ جهانی اول را جبران نمایند.

فعالیت ۵ تحلیل تاریخی صفحه ۱۰۲

هر کدام از رویدادهای ذکر شده در جدول صفحه ۱۰۲ در بی ثبات کردن اروپا و وقوع جنگ جهانی دوم تاثیر گذار بودند. مانند خارج شدن آلمان از کنفرانس خلع سلاح ژنو و جامعه ملل، خروج آلمان در راستای سیاست های توسعه طلبانه بود و نشان داد که جامعه ملل قدرت اجرایی ندارد و امنیت بین المللی به راحتی مورد تهدید قرار می گیرد و یا امضای پیمان ضد کمینترن (کمونیسم بین الملل) میان ایتالیا، آلمان و ژاپن برای مقابله با گسترش کمونیسم می توانست باعث موضع گیری کشورهای کمونیستی و وقوع جنگ شود. یا الحاق اتریش به آلمان در مارس ۱۹۳۸م. باعث بی ثباتی اوپا گردید. این قبیل سیاست ها و تصمیمات اتخاذ شده منجر به بی ثباتی هر چه بیشتر و نهایتا وقوع جنگ جهانی دوم شد.

فعالیت ۶ تفکر و اظهار نظر صفحه ۱۰۷

انسان ها به همان اندازه که در طول تاریخ در شکل گیری ، توسعه و پیشرفت تمدن بشری نقش داشتند با ساخت سلاح های اتمی و توسعه صنایع نظامی می توانند نقش مخربی در نابودی تمدن و ویرانی دنیا داشته باشند.

کاوش خارج از کلاس صفحه ۱۱۰

پاسخ سوال اول: پایه گذاران جنبش غیرمتمعهدها عبارتند از: ۱- جمال عبدالناصر از مصر ۲- احمد سوکارنو از اندونزی ۳- جواهر لعل نهرو از هندوستان ۴- قوام نکرومه از غنا ۵- مارشال تیتو از یوگسلاوی سابق. این جنبش در کنفرانس باندونگ اندونزی ۱۹۵۵م. پایه گذاری شد.

پاسخ سوال دوم: هدف مبارزه با هر گونه سلطه ی استعماری در جهان و عدم مداخله در امور داخلی یکدیگر بود(برخی از کشورهایی که در دهه ۵۰ و ۶۰ میلادی بر اساس تمایلات ملی گرایانه به استقلال

رسیده بودند سعی کردند با برقراری ارتباط بین خود به قدرت عاملی در سیاست بین‌المللی تبدیل شوند)

پاسخ سوال سوم: در ابتدای تشکیل این کنفرانس به دلایلی چون اختلافات داخلی بعضی از کشورهای عضو جنبش غیر متعهدها چندان آینده روشنی برای آنها دیده نمی‌شد، با این حال تمایل به ایفای نقش در سیاست جهانی در میان این کشورها کاملاً مشهود بود. در دوره ی جنگ سرد کشورهای هندوستان، مصر، اندونزی، غنا و یوگسلاوی... عنوان کردند که جزو دسته بندی بلوک شرق و غرب نیستند و در راستای تمایل به نقش داشتن در سیاست جهانی به حمایت از استقلال ملت‌های تحت سلطه استعمار و پذیرش آنها در جنبش غیرمتعهدها پرداختند.

فعالیت‌ها و شواهد مدارک درس نهم

فعالیت ابحت و گفت و گو صفحه ۱۱۲

با اکتشاف و استخراج نفت در خاورمیانه بر اهمیت استراتژیک این منطقه افزوده شد و کشورهای اروپایی برای دست یابی به منابع نفتی شروع به رقابت کردند دست یابی به منابع نفتی تا حد زیادی محوریت هندوستان را در معادلات جهانی کم کرد و تسلط بر منابع نفتی به یکی از عوامل اختلاف بین کشورهای بزرگ طی دو جنگ جهانی اول و دوم تبدیل شد. اگر ایران قبل از اکتشاف نفت به این دلیل که راه رسیدن به هندوستان بود مورد توجه کشورهای اروپایی بود با کشف نفت در ایران این توجه بین‌المللی شد، نفت ایران هم منشا تغییراتی در داخل کشور شد و هم در جریان جنگ جهانی اول و دوم در معادلات جهانی تاثیرگذار بود. با وجود اعلام بی‌طرفی ایران در جریان جنگ جهانی اول و دوم بخاطر اهمیت نفت ایران توجهی به این اعلام بی‌طرفی نشد. در جنگ جهانی اول حضور نیروهای انگلیسی در مناطق جنوبی حاکمیت و استقلال ایران را از بین برد و یکی از اهداف متفقین از تجزیه امپراتوری عثمانی دست یافتن به منابع نفتی سرزمین‌های عربی زیر سلطه عثمانی بود. با شروع جنگ جهانی دوم از یک سو وجود نفت در ایران و از سوی دیگر حمله آلمان به شوروی و زیر پا گذاشتن پیمان عدم تجاوز توسط هیتلر برای رسیدن به منطقه بالکان و تسلط بر چاه‌های نفت رومانی و دریای خزر کافی بود که برای جلوگیری از دست‌یابی آلمان به مناطق نفتی بالکان و دریای خزر ایران به اشغال درآید. با قدرت‌گیری سلسله پهلوی نفت همچنان به عنوان مسئله‌ای مهم بر تحولات سیاسی و اقتصادی ایران تاثیرگذار بود چنانچه نهایتاً منشا تحولی مهمی در داخل که ملی‌شدن صنعت نفت بود گردید.

فعالیت ۲ بررسی شواهد و مدارک صفحه ۱۱۶

خیرمنافع ملی ایرانیان را تامین نمی کرد، در قرارداد الحاقی گس - گُلشائیان هر چند سهم ایران مطابق با برخی از بندهای قرارداد از جمله بند ۳ قسمت الف و ب افزایش یافت اما مفاد اصلی قرارداد کماکان استعماری بود. این قرارداد الحاقی از یک سو حضور انگلستان و شرکت نفت جنوب را توجیه می کرد و منافع انگلستان را تثبیت می نمود و از سوی دیگر تسلط انگلستان بر عملیات اکتشاف و بهره برداری از منابع نفتی ایران استقلال کشور را تهدید می کرد به همین دلیل از سوی کمیسیون نفت مجلس شورای ملی رد شد.

فعالیت ۳ بررسی شواهد و مدارک صفحه ۱۲۰

در این سخنرانی دکتر مصدق به دفاع از منافع ایرانیان پرداخت و حقانیت ایرانیان را در مجامع بین المللی به گوش جهانیان رساند، دکتر مصدق ضمن اینکه سازمان ملل را مسئول حفظ صلح دنیا می داند و کشور ایران را جزء اولین اعضای این سازمان، خواهان حفظ استقلال کشورش می باشد و می گوید این دعوا بین دولت ایران و شرکت نفت جنوب (شرکت نفت انگلستان) است و شورای امنیت صلاحیت رسیدگی به آن را ندارد ولی خواهان نقش منصفانه شورای امنیت است نه این که خود زمینه مداخله ی یک کشور در کشوری دیگر گردد. وی متذکر می شود اگر به علت دخالت دولت های دیگر شورای امنیت رای غیر واقعی صادر کند باعث می شود اعتماد مردم دنیا از این سازمان که پس از جنگ جهانی دوم برای برقراری صلح و امنیت جهانی تشکیل شده سلب شود.

فعالیت ۴ تحلیل و قضاوت صفحه ۱۲۲

این نوشته نشان می دهد که ملی شدن نفت ایران ، انگلستان و امریکا را به شدت نگران کرده بود زیرا از یک سو منافع خود را در ایران از دست می دادند و نفت ایران از زیر سلطه آن ها خارج می شد و از سوی دیگر این اقدام ایران می توانست الگویی برای دیگر کشورهای تولید کننده نفت باشد و باعث شود که کشورهای غربی و امریکا منافع خود را در این کشورها از دست بدهند. لذا برای سرنگونی دولت دکتر مصدق همسو شدند.

فعالیت ها و شواهد و مدارک درس دهم

فعالیت ۱ بحث و گفت و گو صفحه ۱۲۵

انقلاب مشروطه در نتیجه ورود اندیشه های جدید، اعتراضات روحانیون به عدم اجرای قوانین اسلامی، نفوذ استعمار و حکومت استبدادی قاجار به پیروزی رسید اما به دلیل نفوذ بیگانگان و اختلافات داخلی نتیجه مورد انتظار را به همراه نداشت و باعث سرخوردگی جامعه شد با قدرت گیری رضاشاه و تشکیل سلسله پهلوی به دلیل نبود آزادی های سیاسی، فساد، استبداد داخلی و نفوذ بیگانه اعتراضات مردم نسبت به وضعیت موجود واکنشی طبیعی بود که منجر به پیروزی انقلاب اسلامی شد. به طور خلاصه می توان دلایل زیر را برای وقوع انقلاب مشروطه و انقلاب اسلامی در فاصله زمانی کوتاه در ایران ذکر کرد:

۱- نفوذ و دخالت کشورهای استعمارگر در ایران ۲- وجود حکومت های استبدادی ۳- تاثیر اندیشه های ضد استبدادی و ضد استعماری اسلام ۴- رهبری روحانیت و پر رنگ شدن مذهب به عنوان عامل اصلی مبارزه ۵- مبارزه ملی گرایان در چارچوب قانون اساسی مشروطه ۶- انسداد سیاسی جامعه

فعالیت ۲ متن زیر را بخوانید و به پرسش ها پاسخ دهید صفحه ۱۲۵

پاسخ سوال اول: سی و پنجمین رئیس جمهور امریکا کیندی معتقد بود در کشورهای کم توسعه فقط از طریق پیمان های نظامی نمی توانند منافع خود را حفظ کنند و باید از اصلاحات سیاسی، اقتصادی و اجتماعی استفاده کرد. در این زمینه اقدامات زیر را برای پیشبرد اهداف خود به کار بردند: ۱- اصلاحات ارضی ۲- سیاست اقتصادی درهای باز ۳- دادن آزادی های سیاسی

پاسخ پرسش دوم: هدف امریکا علاوه بر حفظ نفوذ و منافع خود در این کشورها، حل بحران مشروعیت در کشورهای تحت سلطه خود، جلوگیری از قیام های مردمی، جلوگیری از نفوذ کمونیسم در کشورهای تحت نفوذ امریکا بود.

فعالیت ۳ صفحه ۱۲۷

انقلاب سفید اصول شش گانه ای داشت که عبارتند از: ۱- لغو رژیم ارباب رعیتی ۲- ملی کردن جنگل ها در سراسر کشور ۳- فروش سهام کارخانه های دولتی به عنوان پشتوانه ی اصلاحات ارضی ۴- سهیم کردن کارگران در منافع کارگاه های تولیدی و صنعتی ۵- اصلاح قانون انتخابات ۶- ایجاد سپاه دانش به منظور اجرای تعلیمات عمومی و اجباری علت مخالفت امام با این اصول به دلایل زیر بود:

۱- امام با اصل برنامه ها مخالف نبود بلکه معتقد بود اجرای این اصول به دلیل وابستگی حکومت پهلوی و نفوذ امریکا می تواند آثار زیانباری داشته باشد ۲- ماهیت استعماری اصول شش گانه ۳- این اصول می توانست باعث تضعیف اسلام و رسوخ اندیشه های غربی در جامعه شود ۴- ساختگی بودن اصل آزادی زنان

فعالیت ۴ فکر کنیم و پاسخ دهیم صفحه ۱۳۰

در کنار مبارزات سیاسی و فرهنگی، برخی گروه ها مانند هیئت های موتلفه اسلامی، مجاهدین خلق، حزب ملل اسلامی و سازمان چریک های فدایی خلق به مبارزه مسلحانه با رژیم پهلوی پرداختند که به دلایلی چون ۱- اختلافات فکری و عقیدتی ۲- عدم حمایت مردمی از این گروه ها ۳- نداشتن رهبر و ایدئولوژی مشخص ۴- نادیده گرفتن قدرت نیروهای ملی و مذهبی ۵- عدم سازماندهی مناسب ۶- شناسایی و دستگیری اعضای این گروه ها توسط ساواک ۷- نداشتن پشتوانه فرهنگی، چندان موفق نبودند. (البته در برخی موارد مانند حمله چریک های فدائیان خلق به پاسگاه سیاهکل در شمال و یا ترور حسنعلی منصور توسط هیئت های موتلفه اسلامی موفق بودند)

فعالیت ۵ صفحه ۱۳۱

شبهت: با توجه به اصول حزب دمکرات که جان اف کیندی و کارتر از این حزب به ریاست جمهوری امریکا رسیده بودند سیاست هر دو مداخله جویانه و در راستای حفظ منافع امریکا بود، هر دو نفر معتقد به انجام برخی اصلاحات سیاسی، اقتصادی و فرهنگی بودند تا جلوی انقلابات قهر آمیز در کشورهای تحت سلطه امریکا گرفته شود، استفاده از روش های خشونت آمیز در برخورد با مخالفان سیاسی را ناکارآمد می دانستند.

تفاوت: کیندی بر اصلاحات اقتصادی تاکید داشت تا با ایجاد ثبات اقتصادی نفوذ امریکا حفظ شود ولی کارتر بر اصلاحات سیاسی و دادن برخی آزادی ها (شعارهای حقوق بشر و فضای باز سیاسی) را دنبال می کرد.

فعالیت ها و شواهد مدارک درس یازدهم

فعالیت ۱ کاوش خارج از کلاس صفحه ۱۳۸

از جمله تفاوت های قانون اساسی مشروطه با قانون اساسی جمهوری اسلامی می توان به موارد ذیل اشاره کرد:

۱- قانون اساسی مشروطه براساس نظام سلطنتی تدوین شده بود و پادشاه به صورت موروثی به این مقام می رسید، ولی قانون اساسی جمهوری اسلامی بر پایه نظام دینی، اعتقادی، مذهبی و جمهوری می باشد و هیچ پست و مقامی ارثی نیست.

۲- در قانون اساسی مشروطه، قانونگذاری با دو مجلس ملی و سنا بود اما در قانون اساسی جمهوری اسلامی قانونگذاری با مجلس شورای اسلامی می باشد.

۳- در قانون اساسی مشروطه تفسیر قوانین به طور مطلق با مجلس شورای ملی بود اما در قانون اساسی جمهوری اسلامی تفسیر قوانین با سه نهاد شورای نگهبان، مجلس شورای اسلامی و قوه قضائیه می باشد.

۴- در قانون اساسی مشروطه، مجری انتخابات دولت و وزارت کشور بود اما در قانون اساسی جمهوری اسلامی، انتخابات طبق اصل ۹۹ زیر نظر شورای نگهبان است هر چند مجری انتخابات وزارت کشور می باشد.

۵- نفوذ دربار، خوانین و روشنفکران وابسته باعث تضعیف قانون اساسی مشروطه شد اما قانون اساسی جمهوری اسلامی این نقاط ضعف را ندارد.

۶- در قانون اساسی مشروطه اداره کشور به صورت پارلمانی و از طریق هیات دولت با مسئولیت نخست وزیر بود اما در قانون اساسی جمهوری اسلامی اداره کشور ریاستی و با انتخاب مستقیم ریاست جمهور می باشد.

فعالیت ها و شواهد مدارک درس دوازدهم

فعالیت ۱ صفحه ۱۴۸

۱- حاکمیت بر اروند رود و تسلط بر منابع نفتی ایران ۲- مقابله با صدور انقلاب اسلامی تا از تاثیرات آن به عراق و منطقه جلوگیری کند. ۳- کسب رهبری جهان عرب ۴- تصرف و تجزیه قلمرو ارضی ایران ۵- تحریک و تشویق امریکا (امریکا برای افزایش قدرتش در منطقه به تحریک صدام برای حمله به ایران

پرداخت و همچنین قصد داشت با تحت فشار قرار دادن ایران (با حمله عراق به ایران) زمینه را برای آزادی گروگان های امریکایی فراهم کند) ۶- برتری و کسب جایگاه در منطقه. از مهمترین اهداف و انگیزه های صدام برای حمله به ایران بود.

فعالیت ۲ ارزیابی و تحلیل صفحه ۱۴۹

اعراب در سال ۱۴ هجری قمری در نبرد قادسیه بر ساسانیان پیروز شدند که منجر به تصرف تیسفون پایتخت ساسانیان توسط اعراب گردید. هدف صدام از برگزیدن لقب سردار قادسیه از یک سو تداعی جنگ قادسیه و پیروزی اعراب بر ایرانیان بود و از سوی دیگر می خواست حس ناسیونالیستی اعراب و کشورهای عربی را تحریک نماید تا از او حمایت کنند.

فعالیت ۳ بررسی شواهد و مدارک صفحه ۱۵۰

مقایسه مفاد دو قطعنامه نشان می دهد که شورای امنیت سازمان ملل متحد برخوردی دوگانه داشته است. در زمان حمله صدام به ایران شورای امنیت تحت فشار کشورهای قدرتمند از محکوم کردن تجاوز عراق به ایران خودداری کرد و فقط دو کشور را به حل مناقشه فرا می خواند اما زمانی که عراق به کویت حمله کرد شورای امنیت فوراً این حمله را محکوم کرد و خواستار خروج نیروهای عراق از کویت شد و نهایتاً به دلیل بی توجهی عراق، امریکا با یک ائتلاف بین المللی با عراق وارد جنگ شد و نیروهای عراق را از کویت بیرون راندند.

این سیاست دوگانه نشان دهنده ناکارآمدی سازمان های بین المللی مانند شورای امنیت سازمان ملل در برابر خواست قدرت های بزرگ و جلوگیری از جنگ و تامین صلح و امنیت جهانی است بر اساس دو قطعنامه به وضوح مشخص است در قطعنامه اول که در مورد حمله عراق به ایران است نگرانی و دغدغه ای نیست اما در قطعنامه دوم نگرانی بیشتری متأثر از فشار قدرت های بزرگ که منافع آن ها به خطر افتاده بود برای شورای امنیت سازمان ملل متحد وجود دارد.

گروه تاریخ شهرستان ایذه

فریده جهانگیری، علیرضا حیدری